

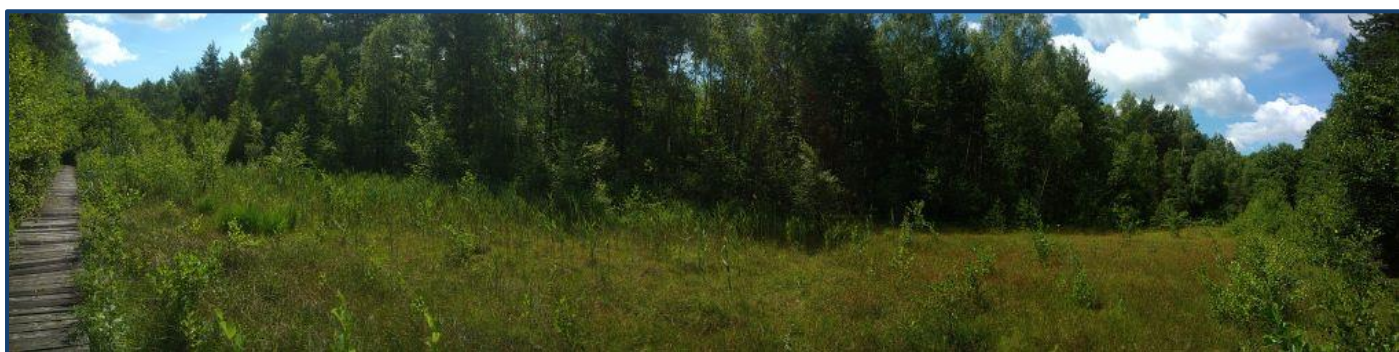
MOKRADŁA – BEZCENNE REZERWUARY WODY.

Co to są mokradła?

Już sama nazwa „mokradła” budzi różne emocje. W powszechnej opinii obecne jest przekonanie, że lepiej na „takie tereny” się nie zapuszczać, a pojęcie mitycznego utopca snującego się po mokradłach, skutecznie to przekonanie podtrzymuje. Czy jednak jest się czego obawiać? A może lepiej poznać nieznanne.

W stosowanej terminologii istnieje wiele definicji mokradeł.

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody, mokradłami, czyli inaczej obszarami wodno – błotnymi nazywane są tereny bagien, błot i torfowisk lub zbiorniki wodne zarówno naturalne jak i sztuczne, stałe i okresowe, o wodach stojących lub płynących, słodkich, słonawych lub słonych (łącznie z wodami morskimi, których głębokość podczas odpływu nie przekracza 6 m). Często jednak do mokradeł nie są zaliczane wody otwarte.

Jakie jest znaczenie mokradeł dla zasobów wody?

Mokradła stanowią naturalne obszary retencji wody. Spośród różnych typów mokradeł szczególną rolę odgrywają bagna i torfowiska, które oprócz retencji wody, stanowią również olbrzymie obszary retencji dwutlenku węgla.

Dwutlenek węgla jest asymilowany przez rośliny i wykorzystywany do budowy własnych struktur organicznych. Wraz z obumarciem roślin i ich rozkładem, dochodzi do utleniania węgla organicznego i uwolnienia dwutlenku węgla. Tak więc węgiel z martwej materii roślinnej może zostać utleniony i przedostać się do atmosfery lub też pozostać zretencjonowany w pokładach torfu. Osuszenie i odsłonięcie warstwy torfu, skutkuje jego wietrzeniem i utlenianiem. Pola powstałe na osuszonych terenach bagiennych są istotnym źródłem dwutlenku węgla.

Fot: P. Dziki

Torf z uwagi na swoją porowatą strukturę i skład, jest najbardziej chłonną glebą w biosferze lądowej. Porowata struktura torfu charakteryzuje się dużą kapilarnością = zdolnością do podciągania i utrzymywania wysokiego poziomu wody.

Również roślinność porastająca tereny bagienne i torfowiska, np. torfowiec, będący mchem należącym do klasy torfowców, odznacza się zaskakującymi właściwościami akumulowania wody. Torfowce rosnąc razem, tworzą gąbczaste struktury. Dzięki posiadaniu martwych komórek wodonośnych, mogą gromadzić znaczne ilości wody, zwiększając 20- krotnie swoją masę.

Czy mokradła mają wpływ na lokalny klimat?

Rozległe obszary mokradeł mają wpływ na kształtowanie się lokalnego klimatu. Woda z racji swoich właściwości fizykochemicznych, parując pobiera bardzo duże ilości energii cieplnej. Na terenach występowania mokradeł, lokalny klimat jest chłodniejszy i bardziej wilgotny. Częściej obserwuje się również powstawanie opadów konwekcyjnych. Mokradła wpływają zatem na warunki wodne w przylegającym krajobrazie.

Mokradła stanowią bardzo cenne tereny występowania i rozwoju ptaków wodno – błotnych, płazów i gadów. Niestety wraz z rozwojem osadnictwa i rolnictwa, dochodziło do stopniowego osuszania terenów mokradeł w całej Europie. W Polsce uległo dotychczas osuszeniu 86% terenów bagiennych. Obecnie trwają prace na ochroną i odnową, naturalnych i sztucznych obszarów mokradeł. Wiele spośród tych obszarów stanowi specjalne obszary ochrony siedlisk natura 2000.

W roku 1978 Polska ratyfikowała konwencję ramsarską – układ międzynarodowy dotyczący ochrony przyrody powstały 02 lutego 1971 r.

Dla upamiętnienia ratyfikacji konwencji co roku obchodzimy w tym dniu Światowy Dzień Mokrał.

Celem porozumienia jest ochrona i utrzymanie w niezmienionym stanie obszarów „wodno-błotnych”.

Istotnym aspektem porozumienia jest ochrona populacji ptaków wodno – błotnych, zamieszkujących lub okresowo przebywających, na terenie 40 różnych typów mokrał.

W jaki sposób można chronić mokradła?

Najskuteczniejsza metoda ochrony mokrał polega na zachowaniu lub przywróceniu, jak najmniej zmienionych stosunków wodnych w zlewni ekosystemu mokradłowego. Mokrał nie są samotnymi wyspami wodno – błotnymi i pozostają przeważnie w dynamicznej relacji ze znacznie większym od nich samym, obszarem zlewni ekosystemu mokradłowego. Rodzaj i forma ochrony zależy od rodzaju ekosystemu i przedmiotu ochrony.

Jakie wyróżniamy typy ochrony mokrał?

Ochrona bierna – prowadzi do zachowania naturalnych procesów kształtowania mokrał poprzez zaprzestanie ingerencji w ekosystem mokradłowy.

Ochrona czynna – ma na celu zatrzymanie lub cofnięcie procesów wtórnej sukcesji (głównie leśnej) na obszarze ekosystemu mokradłowego. Ochrona czynna może przyjmować zróżnicowaną formę np.: koszenie łąk na mokradłach, wypas kształtujący roślinność mokrał, zrównoważona gospodarka leśna w lasach na mokradłach i w otoczeniu mokrał.

Jedną z kluczowych form czynnej ochrony jest restytucja przyrodnicza, mająca na celu wspomaganie procesów regeneracji ekosystemów. Cel ten może być realizowany poprzez np.: rewitalizację terenów zalewowych i starorzeczy, usuwanie melioracji torfowisk i tworzenie celowych spiężeń w obszarze ekosystemu mokradłowego.

Nieocenioną rolę w tworzeniu naturalnych spiężeń na ciekach wodnych odgrywają bobry.

